

Перспективи еко-інноваційного розвитку сільськогосподарського виробництва

2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
Академія WSB
Опольський університет
Національний аграрний університет Вірменії
Азербайджанський державний аграрний університет
Азербайджанський університет кооперації

Перспективи еко-інноваційного розвитку сільськогосподарського виробництва

*Матеріали
I Міжнародної науково-практичної конференції
22 червня 2020 року*

Полтава
2020

Редакційна колегія:

Аранчій В. І. – ректор Полтавської державної аграрної академії, кандидат економічних наук, професор.

Горб О. О. – проректор з науково-педагогічної, наукової роботи, Полтавської державної аграрної академії, кандидат сільськогосподарських наук, доцент.

Калініченко А. В. – професор Інституту технічних наук Опольського університету, доктор сільськогосподарських наук, професор Полтавської державної аграрної академії.

Писаренко П. В. – перший проректор Полтавської державної аграрної академії, доктор сільськогосподарських наук, професор.

Рафал Ребілас – проректор з міжнародних відносин Академії WSB, доктор економічних наук, професор.

Чайка Т. О. – начальник редакційно-видавничого відділу Полтавської державної аграрної академії, кандидат економічних наук.

Яснолюб І. О. – доцент кафедри підприємництва і права, начальник науково-дослідного сектору Полтавської державної аграрної академії, кандидат економічних наук, доцент.

Перспективи еко-інноваційного розвитку сільськогосподарського виробництва : матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава 22 червня 2020). Полтава : РВВ ПДАА, 2020. 204 с.

У збірнику представлені матеріали міжнародної науково-практичної конференції за результатами досліджень щодо перспектив еко-інноваційного розвитку сільськогосподарського виробництва в сучасних умовах господарювання.

Збірник тез є частиною науково-дослідної теми Полтавської державної аграрної академії «Формування стратегії еко-інноваційного розвитку виробництва органічної продукції як складової економічної та продовольчої безпеки України» (номер державної реєстрації 0119U103942 від 13.12.2019 р.).

Матеріали призначені для наукових співробітників, викладачів, студентів й здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії вищих навчальних закладів, фахівців і керівників сільськогосподарських та переробних підприємств АПК різної організаційно-правової форми, працівників державного управління, освіти та місцевого самоврядування, всіх, кого цікавить проблематика еко-інноваційного розвитку сільськогосподарського виробництва.

Відповідальність за зміст поданих матеріалів, точність наведених даних та відповідність принципам академічної доброчесності несуть автори. Матеріали видані в авторській редакції.

Махмудов Ханлар Зейналович
д-р екон. наук, професор
Мороз Світлана Едуардівна
канд. пед. наук, доцент
Полтавська державна аграрна академія
м. Полтава

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ ОРГАНІЧНОЮ АГРОПРОДУКЦІЄЮ

Формування органічного сектора у світі все частіше пов'язується з вирішенням таких глобальних проблем сучасності, як забезпечення сталого розвитку, підвищення якості навколишнього середовища, запобігання змінам клімату, раціональне використання природних ресурсів, запобігання глобальному продовольчому дефіциту тощо. Для різних країн у органічному сільськогосподарському виробництві існують свої підходи, концепції, моделі та інструменти, які відповідають їх національним пріоритетам, тому перехід до екологічно безпечної економіки для різних держав може відбуватися за різними сценаріями.

Аналіз літературних джерел [1–3] показує, що органічне агровиробництво розглядається вітчизняними і зарубіжними науковцями у контексті зміцнення продовольчої безпеки країн, відкриття нових можливостей для міжнародної торгівлі та зростання добробуту населення. Цікавою особливістю є те, що попит і мотиви для покупки органічної продукції у різних країнах різні: приміром, у США більшість споживачів купують органічні продукти харчування, тому що хочуть бути здоровими. У європейських країнах споживачі, купуючи органічні товари, більше піклуються про навколишнє середовище, у країнах Азії з органічними продуктами пов'язують високу якість і безпечність харчування [2]. В Україні, на жаль, ще немає високої культури споживання органічної продукції, проте, вітчизняні аграрії активно вивчають зарубіжний досвід екологізації сільського господарства і розглядають можливості його адаптації до національних умов.

Досліджуючи проблеми і перспективи торгівлі органічною агропродукцією, науковці підкреслюють важливість міжнародної співпраці у даній сфері з боку всіх суб'єктів аграрного ринку, оскільки така взаємодія сприятиме вирішенню важливих завдань щодо розширення номенклатури національного аграрного експорту і збільшення експортних прибутків. Варто погодитися із дослідниками, які вважають, що екологізація аграрного виробництва безпосередньо впливає на формування продовольчої безпеки країни, сприяє підвищенню рівня зайнятості населення і вирішенню соціальних проблем у сільських районах. Доцільно також відзначити, що розвиток сільського господарства України на засадах зеленої економіки дозволяє збагатити внутрішній ринок якісною екологічно чистою продукцією, сприяє підвищенню ефективності та конкурентоспроможності національної аграрної економіки на міжнародних ринках за рахунок збільшення доданої вартості.

Експерти відзначають, що усього лише за кілька років наша країна увійшла до трійки лідерів за обсягами експортованої органічної продукції до Європейського Союзу. У 2019 р. Україна посіла 2 місце у загальному рейтингу 123 країн, які експортують органічні продукти до ЄС, піднявшись на дві сходинки, порівняно з попереднім роком. У процентному відношенні – на Україну припадає 10 % усього органічного імпорту ЄС. Порівняно з 2018 р. українці у 2019 р. продали до ЄС на 27 % такої продукції більше – 337,8 тис. тонн у 2019 р. проти 265,8 тис. тонн у 2018 році [3]. Здебільшого, Україна експортує до ЄС зернові. За даними аналітиків, 76,9 % усіх зернових у ЄС (окрім рису та пшениці), – українського походження. Частка пшениці з України складає 31,8 %, олійних культур (крім сої) – 18,2 %. Із такими показниками Україна посідає у рейтингу експортерів цієї продукції друге місце після Туреччини. При цьому Україна входить також до групи найбільших експортерів сої (4 місце із часткою 13 % імпорту в ЄС з України), фруктів (3 місце із часткою 11 %), макухи, фруктових соків та овочів [3, 4].

Розглядаючи позитивні тенденції розвитку міжнародної торгівлі органічними продуктами в Україні, не можна не звернути увагу й на деякі

негативні аспекти, що заважають державі максимально реалізувати свій потенціал та повною мірою інтегруватися у ринок Європейського Союзу.

По-перше, сьогодні в органічному секторі основою отримання додаткового прибутку має бути простежувана і прозора система ідентифікації продукції. В основі забезпечення ідентифікації органічної продукції мають бути чітко визначені критерії, які включатимуть технічні регламенти, алгоритми сертифікації продукції тощо. І якщо контроль якості органічних продуктів в Україні все ще залишається проблемною ланкою розвитку органічного сектора, то у країнах ЄС це питання вже вирішене – одночасно діють загальне законодавство й національні правила, які регулюють відносини суб'єктів у галузі. Оскільки Західна Європа має найбагатшу історію розвитку органічного сектора, то її досвід у даній сфері доцільно використати й в Україні, адаптувавши національне законодавство до права ЄС.

На теперішній час лише у сфері дотримання санітарних та фітосанітарних заходів мають бути враховані вимоги майже трьохсот різних правових актів ЄС за такими напрямками як безпечність харчових продуктів та кормів, здоров'я і благополуччя тварин, здоров'я рослин, державний контроль у зазначених сферах тощо (наразі Україна виконала 52 % із цих завдань) [4].

По-друге, існують проблеми в аналізі статистичних даних експорту та імпорту органічної продукції, оскільки не всі країни у зовнішній торгівлі ведуть окрему статистику органічної продукції. У зв'язку з цим важко виділити всіх українських експортерів і імпортерів еко-продукції у динаміці, тож основними напрямками міжнародного співробітництва у цій сфері у найближчі роки мають стати обмін досвідом, інформацією щодо статистики зовнішньої торгівлі та уніфікація стандартів.

Підсумовуючи зазначимо, що потенціал співробітництва України з країнами світу у сфері розвитку торгівлі органічною агропродукцією дуже високий.

Бібліографічний список

1. Бурляй А. П. Зарубіжний досвід екологізації сільського господарства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. № 19. С. 61–71.

2. Що треба для налагодження успішного експорту української органічної олії? URL: <https://agronews.ua/news/shcho-treba-dlia-nalahodzhennia-uspishnoho-eksportu-ukrains-koi-orhanichnoi-olii/> (дата звернення: 20.06.2020 р.).

3. Willer, Helga, Bernhard Schlatter, Jan Trávníček, Laura Kemper and Julia Lernoud (Eds.) (2020): The World of Organic Agriculture. Statistics and Emerging Trends 2020. Research Institute of Organic Agriculture (FiBL), Frick, and IFOAM – Organics International, Bonn. Available at: www.organic-world.net/yearbook/yearbook-2020.html (link is external).

4. Україна – серед лідерів із експорту органічної продукції до ЄС. URL: <http://comeuroint.rada.gov.ua/news/73069.html> (дата звернення: 20.06.2020 р.).

Михайлова Олена Сергіївна

канд. екон. наук, доцент

ORCID ID: 0000-0003-2287-1467

Писаренко Світлана Валеріївна

канд. с.-г. наук, доцент

ORCID ID: 0000-0003-4575-1417

Чухліб Владислав Євгенійович

здобувач вищої освіти ступеня доктор філософії

Полтавська державна аграрна академія

м. Полтава

СУЧАСНІ ВИМОГИ ДО ВЕДЕННЯ ЕКО-БІЗНЕСУ

Органічне сільське господарство, або як його часто називають «екологічне», є одним з найбільш швидко зростаючих галузей сільського господарства в даний час в світі, зокрема в Європейському Союзі. За останні роки спостерігається постійний приріст діючих органічних ферм. Формування та розвиток органічного сектору сільського господарства проходить також у ряді переробних підприємств, а також комерційно доступного діапазону органічних продуктів.

Відповідно до Закону України «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції» органічне виробництво – сертифікована діяльність, пов'язана з виробництвом сільськогосподарської продукції (у тому числі всі стадії технологічного процесу, а саме первинне виробництво (включаючи збирання), підготовка,